

ČESKÁ VIZE

= deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti

KRÁTKÁ (cca 40 řádků, 1 strana A4) ESEJ (sloupek, črta, úvaha, reflexe, komentář, dialog, výzva, poselství, zpráva, dopis, návod, kuchařka, seznam, grafika...) formulovaná pro závěrečný díl ročního cyklu diskusí KABINET HAVEL – Úsvit v Čechách, který se uskuteční 19. listopadu 2009 v Brně.
www.usvitvcechach.cz

TOMÁŠ KÁRA - ČESKÁ VIZE

zveřejněno v Kavárně iDNES.cz ve čtvrtek 19. listopadu 2009

Princip Desatera jako deseti nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti

Český národ učinil za posledních 20 let nepochybně velký skok v oblasti ekonomického rozvoje. Ekonomický rozvoj však nebyl provázen adekvátním rozvojem morálních a duchovních hodnot. To má za následek, že česká společnost se rychle postupujícím tempem začíná měnit na společnost materialisticky orientovanou. Místo duchovních a morálních ideálů tak na čele pomyslného žebříčku hodnot zakotvily hodnoty materiální – dochází ke *krizi hodnot*.

Domnívám se, že jedním z důvodů tohoto nepříznivého posunu společenských priorit je skutečnost, že naší zemi začíná chybět *pevný hodnotový systém* – pevné mantinely, které by umožnily naší zemi bezpečně převést ze *společnosti postkomunistické na společnost vzdělanostní (knowledge-based society)*.

Moudrost přírody nás učí naslouchat kouzlu jednoduchosti. Pokud bych měl doporučit deset bodů, které mohou být zásadně důležité, je to pro mne na prvním místě návrat k *Desateru přikázání*. Desatero je podle mě tím jednoduchým, ale přitom velmi silným mantinelem, jenž může výrazně napomoci. Dodržování Desatera s akcentací na lásku k bližnímu umožní vytvořit vysokou kulturnost společenského prostředí, která je nezbytně nutná pro trvalý rozvoj.

Chápu, že se někomu může na první pohled zdát výběr Desatera přikázání, coby klíčových deseti bodů pro rozvoj naší společnosti, jako nadnesený. V reflexi historie však tato otázka dostává zcela jiný rozměr - Desatero přikázání je jedním ze základních pilířů křesťanství, tedy filozofie, na které byly vybudovány obě nejvyspělejší civilizace novověku - evropská a americká (Spojené státy americké). I obě tyto civilizace nyní procházejí krizí svých hodnotových systémů, která podle mého názoru úzce souvisí s jejich odklonem od svých kořenů – křesťanství, jenž má desatero jako svůj základní etický princip.

Samořejmě se najdou názory, že pro budoucnost naší země je prioritně důležitá podpora rozvoje vzdělání, výzkumu, vývoje špičkových technologií, a tak dále – chceme se přece dříve či později stát zemí se vzdělanostní společností. To je na první pohled pravda – často se však zapomíná na to, že špičkové vzdělání a ještě více špičkový výzkum a vývoj potřebují proto, aby vůbec mohly být, kromě odborníků, nejlepšího technologického vybavení a silné finanční podpory, i neviditelné společenské mikroklima – *kulturu prostředí*.

Mohu toto tvrzení podpořit i vlastní zkušeností. Měl jsem to štěstí pracovat pro instituci, které se principy Desatera podařilo implementovat a dlouhodobě udržet jako integrální část její filosofie (nebo chcete-li firemní kultury). V prostředí, kde panuje otevřenost, vstřícnost a vzájemná důvěra a kde neexistují pracovní smlouvy, neboť podaná ruka a dané slovo je bráno ze strany instituce jako vyšší závazek vůči zaměstnanci než pracovní smlouva – v takové *kultuře prostředí* se rodí nápady téměř samy. Co je ještě důležitější – v takovém prostředí je možné *sdílení nových poznatků*, tedy *spolupráce*.

Pokud však není vytvořena kultura prostředí, které je svým hodnotovým systémem blízké filosofii Desatera, ani sebevětší investice do technologií a platů, které si naši pedagogové a vědci bezesporu zaslouží, nedokáží na poli vzdělání a výzkumu zajistit očekávané výsledky. Mnohonásobně to potom platí u velkých vědeckých projektů, které vyžadují dlouhodobou realizaci a širokou mezioborovou spolupráci. Právě tyto projekty většinou přinášejí nejcennější výsledky, jenž svým významem mění charakter světa – tady se potom přítomnost onoho tajemného fluida – mikroklimatu – stává podmínkou přímo nezbytnou. Jako příklad lze uvést Ameriku šedesátých let, kde celkové klima umožnilo úspěšnou realizaci projektu Apollo a naplnění jedné touhy lidstva – úspěšné cesty na Měsíc.

Pro všechny tyto důvody považuji návrat k principům Desatera za deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti.

Dodatek:

Z absence pevných morálních principů a duchovních hodnot pramení také skutečnost, že naše země si těžko hledá svoje postavení a identitu ve světě - a místo otázky: „Jakou roli *chceme ve světě zastávat?*“ se ptáme „Jaká role je *nám souzena?*“

Naštěstí při hledání naší národní identity pak může pomoci odkaz na díla našich předních osobností:

- Při hledání odpovědi na otázku: „*Co může jednotlivec udělat pro rozvoj naší země?*“ je oporou odkaz díla Tomáše G. Masaryka.
- Při hledání odpovědi na otázku „*Co může český národ udělat pro rozvoj Evropy?*“ je inspirací síla odkazu Karla IV.
- Konečně, odpověď na otázku „*Jak může český národ přispět pro rozvoj světa*“ pak přímo vyznačuje z příkladu Václava Havla.

21. století bude stoletím celosvětového rozvoje znalostní společnosti. Kulturní a duševní bohatství a vysoká vzdělanost opírající se o tradici díla učitele národů Jana A. Komenského vždy patřily k pokladům našeho národa a jsou jeho hlavní devizou i do budoucna. Máme i silné vzory a proto věřím, že naše země má ty nejlepší předpoklady stát se jedním z nevýznamnějších vzdělanostních center Evropy. Jsem proto přesvědčen, že éra znalostní společnosti bude i epochou renesance postavení České republiky v rámci Evropy i světa.